

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 23/2012 vp

Valtioneuvoston selvitys komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi LIS-asetuksen muuttamiseksi

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 21 päivänä syyskuuta 2012 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi LIS-asetuksen muuttamiseksi (E 102/2012 vp) maa- ja metsätalousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Maija Mela, maa- ja metsätalousministeriö
- elinkeinojohtaja Vesa Karttunen, Kalatalouden Keskusliitto.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komission asetusehdotuksella on tarkoitus muuttaa laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemistä, estämistä ja poistamista koskevasta yhteisön järjestelmästä annettua neuvoston asetusta N:o 1005/2008 (LIS-asetus) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) artikloihin 290 ja 291. Komissio ehdottaa asetukseen uutta 54 a artiklaa, jossa säännökset siirretyn säädösvallan käyttämisestä olisivat. Säädösvallan siirron esitetään olevan voimassa määräämättömän ajan. Euroopan parlamentti tai neuvosto voisi milloin tahansa peruuttaa säädösvallan siirron. Säädösvallan siirron nojalla annettu delegoitu säädös tulisi voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi niille, ole ilmaissut vastustavansa

sitä, tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Parlamentin tai neuvoston aloitteesta määräaika jatketaan kahdella kuukaudella.

Komissio ehdottaa LIS-asetuksen 54 artiklan komiteamenettelyä koskevan säännöksen muuttamista siten, että kalastus- ja vesiviljelyalan komitea avustaa komissiota. Viitattaessa asetuksen 54(2) artiklaan komitean työskentelyyn sovelletaan asetuksen 182/2011 5 artiklaa (tarkastelumenettely). Tarkastelumenettelyä on sovellettu LIS-asetuksen 54 artiklan nojalla annettuja täytäntöönpanosäännöksiä annettaessa jo asetuksen 182/2011 siirtymäsäännösten nojalla.

Yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosäästösten tasoiset säädökset annetaan pääsääntöisesti komiteamenettelyssä tarkastelumenettelyä noudattaen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011 2 artiklan 2

kohdan mukaisesti. Neuvoston ja parlamentin rooli komiteamenettelyssä on siinä, että niillä on oikeus milloin tahansa ilmoittaa komissiolle katsojansa, että ehdotus täytäntöönpanosäädökseksi ylittää perussäädöksessä säädetyn täytäntöönpanovallan. Komissiolla on velvollisuus tarkastella uudelleen ehdotusta ja ilmoittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ryhtyykö se muihin toimiin ilmoituksen takia.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto on aiemmin katsonut, että yhteisen kalastuspolitiikan alalla komissiolle voidaan siirtää valta antaa delegoituja säädöksiä, jotta lainsäädäntömenettelyssä annettuja unionin säädöksiä voidaan riittävän nopeasti tarvittaessa tarkentaa muuttuvien tilanteiden mukaisiksi. Kalastuksen kohteena olevien kalakantojen tila ja kalakantoihin kohdistuva kalastus voivat nopeasti muuttua, jolloin myös unionilta saatetaan edellyttää nopealla aikataululla toimia. Tavanomainen lainsäädäntömenettely ei mahdollista riittävän nopeaa päätöksentekoa.

Toimivallan siirtäminen komissiolle edellyttää kuitenkin, että siihen on perusteltuja syitä ja että siirretty toimivalta on määritelty riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti eikä sillä muuteta tai täydennetä perussäädöksen keskeisiä osia.

Alustavana kantana esitetään seuraavaa

Artiklan 36 muutos: Voimassa olevassa 36 artiklassa komissiolle on annettu oikeus toteuttaa kiireellisiä toimenpiteitä sellaisia kolmansia maita kohtaan, jotka todistettavasti toimenpiteillään vaarantavat alueellisen kalastuksenhoitojärjestön hyväksymiä säilyttämis- ja hoitotoimenpiteitä. Toimenpiteitä sovelletaan välittömästi, mutta jäsenvaltioilla on oikeus saattaa komission päätös neuvoston käsiteltäväksi kymmenen työpäivän kuluessa siitä, kun ne ovat saaneet sitä koskevan ilmoituksen. Neuvostolla on oikeus määräenemmistöllä päättää asiasta toisin yhden kuukauden kuluessa siitä, kun se on saanut asian käsiteltäväkseen.

Nyt komissio ehdottaa, että komissiolla olisi oikeus samoissa tilanteissa toteuttaa väliaikaisia toimenpiteitä täytäntöönpanosäädöksillä. Sa-

malla komissio ehdottaa, että neuvostoa koskevat säännökset kumotaan. Kyseisestä artiklan muutosehdotuksesta puuttuu kuitenkin viittaus komiteamenettelyyn, joten vaikuttaa siltä, että ilmeisesti ainakaan tarkastelumenettelyä ei noudatettaisi. Asetuksen 182/2011 artiklan 8 mukaisen kiireellisyysmenettelyn noudattaminen edellyttää mainintaa perusasetuksessa. Asetuksen 182/2011 8 artiklan kiireellisyysmenettelyssä komitea voi kielteisellä lausunnollaan saada komission kumoamaan ko. säädöksen.

Työryhmässä on selvitettävä, minkälaista menettelyä noudattaen komissio on suunnitellut tekemänsä päätöksen. Selvitetään, tulisiko artiklaan ottaa viittaus 54 artiklaan ja asetuksen 182/2011 artiklaan 8, jotta kalastus- ja vesiviljelyalan komitean ja sen kautta jäsenmaiden vaikutusmahdollisuudet turvataan.

Artiklan 33(1) ja 34(1) muutokset: Voimassa olevissa artikloissa neuvosto päättää määräenemmistöllä komission ehdotuksesta yhteistyöhön osallistumattomien maiden luettelosta (kolmannen maan lisäämisestä siihen) ja kolmannen maan poistamisesta luettelosta. Ehdotuksessa ko. päätökset tekisi komissio tarkastelumenettelyä noudattaen.

Selvitetään, onko ehdotettu muutos tarkoituksenmukainen. Lissabonin sopimus ei edellytä artiklojen mukauttamista siten, että täytäntöönpanovalta säädettäisiin komissiolle, vaan se voidaan jättää myös neuvostolle (SEUT 291(2)).

Artiklan 17(3) muutos: Komissio ehdottaa komitologiamenettelyssä (tarkastelumenettely) annettavien täytäntöönpanosäännösten korvaamista komission delegoiduilla säädöksillä. Kysymys lienee unionin tason perusteista, joilla valvontatietojen perusteella tehdään ajanmukaiset riskianalyysit ja yleismaailmalliset arvioinnit. Näiden perusteiden mukaisesti jäsenmaiden tarkastajat suorittavat LIS-asetuksessa säädetty tarkistukset.

Artikla on laadittu vaikeaselkoiseksi. Jos kysymyksessä on todella tarkastusten perusteena olevien riskiperusteiden määrittely, on harkittava, onko kysymys LIS-asetuksen keskeisestä osasta, vai onko kysymys täytäntöönpanosta, jolloin tarkastelumenettely tulisi käytettäväksi.

Artiklan 16 muutokset: Komissio esittää, että komissiolle annetaan oikeus antaa delegoituja säädöksiä, joilla muutettaisiin määräaikaa, jota tulee noudattaa saalistodistuksen toimittamisessa jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Nykyinen artikla säättää muutokset tehtäviksi (tarkastelumenettelyssä) komiteaa kuullen. Muutos ei ole ongelmallinen Suomelle.

Komissio esittää myös, että se voisi delegoiduilla säädöksillä hyväksyä talouden toimijan aseman keskeyttämistä ja kumoamista koskevat säännöt, toimijan todistusten voimassaoloedellytyksiä koskevat säännöt ja todistusten myöntämistä, muuttamista tai peruuttamista koskevat säännöt. Tähän asti säännöistä on säädetty komitologiamenettelyssä.

Artiklan 12 muutokset ja lisäykset: Komissio esittää artiklaan lisättäväksi kohdat 4 a ja 5.

Kohta 4 a koskee tarkastelumenettelyssä annettulla säädöksellä vahvistettavia saalistodistuksia (malleja), joista on komission ja kolmansien maiden kesken sovittu hallinnollisessa yhteistyössä. Ehdotus vastaa Suomen käsitystä säätelytasosta.

Lisättäväksi ehdotettu 5 kohta on ongelmallisempi. Komissio esittää itselleen valtuutta antaa delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan luetteloa tuotteista, jotka eivät ole saalistodistusjärjestelmän piirissä. Muutosten perusteet on kuitenkin esitetty ehdotuksessa niin epäselvästi, että niitä on vaikea ymmärtää. Yhtenä perusteena esitetään mm. LIS-kalastusta harjoittavien kalastus-alusten yksilöimistä. Saalistodistusjärjestelmän ulottuvuus on asetuksen keskeisiä elementtejä, joten 5 kohtaa pystytään arvioimaan paremmin, kun on kuultu komission selitys lisäyksestä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta toteaa, että neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2008 (LIS-asetus) tavoitteena on estää tai ainakin huomattavasti vähentää laitonta, ilmoittamatonta ja sääntelemätöntä kalastusta maailmanlaajuisesti. Tähän tavoitteeseen pyritään tekemällä luettelot aluksista, joiden on todettu harjoittavan LIS-kalastusta sekä luettelot niistä kolmansista maista, jotka eivät osallistu yhteistyöhön. Ainoastaan komission yhteistyöhön kelpoisiksi hyväksymistä kolmansista maista peräisin olevia kalatuotteita saa tuoda EU:n alueelle. Kalatuotteet on varustettava saalistodistuksella, jossa kyseisen kolmannen maan viranomainen varmentaa saaliit laillisesti pyydytyiksi.

Komission asetusehdotuksella LIS-asetusta mukautetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 290 ja 291 artikloihin eli otetaan käyttöön delegoitujen säädösten käytön mahdollistavat valtuutussäännökset ja täytäntöönpanosäädöksiä koskeva komitologiamenettely tarkastelumenettelyssä. Sisällöllisesti keskeisimmät muutokset koskevat yhteistyöhön osallistumattomien maiden luetteloa ja kiireellisiä toimenpi-

teitä kolmansia maita kohtaan. Näiden asioiden osalta neuvoston osallistuminen päätöksentekoon ehdotetaan poistettavaksi.

Valiokunta toteaa, että ehdotetun LIS-asetuksen muutoksen suorat vaikutukset Suomen kalataloudelle eivät ole kovin merkittäviä. Komission ehdotuksella on kuitenkin epäsuoria vaikutuksia, jotka liittyvät komission pyrkimykseen laajentaa toimivaltaansa kalatalouteen liittyvissä asioissa. Valiokunta katsoo, että yhteisen kalastuspolitiikan alalla komissiolle tulee siirtää valta antaa vain tietyissä rajatuissa tapauksissa delegoituja säädöksiä. Kalakantojen tila ja kalakantoihin kohdistuva pyyntipaine voivat nopeasti muuttua, jolloin myös EU:n toimenpiteiden tulee olla nopeasti tehtävissä näissä erityisissä tilanteissa.

Valiokunta korostaa toimivallan siirtämisen komissiolle edellyttävän huolellisesti perusteltuja syitä. Delegoituja säädöksiä tulee käyttää vain niissä tapauksissa, joissa päätökset on perustellusti tehtävä nopeasti. Lisäksi siirretty toimivalta tulee määritellä riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti, eikä sillä tule pyrkiä muutettamaan tai täydentämään perussäädöksen keskeisiä osia.

Komissiolle annettavassa valtuutuksessa tulee mahdollisimman tarkasti ja yksiselitteisesti kuvailla siirron tavoitteet, sisältö, soveltamisala ja kesto. Valiokunta katsoo, että valtioneuvoston kirjelmässä on asianmukaisesti nostettu esiin ne asetusehdotuksen kohdat, jotka kaipaavat lisäselvennystä.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jari Leppä /kesk
jäs. Heikki Autto /kok
Markku Eestilä /kok
Satu Haapanen /vihr
Lasse Hautala /kesk
Reijo Hongisto /ps
Anne Kalmari /kesk
Timo V. Korhonen /kesk

Mats Nylund /r
Kari Rajamäki /sd
Janne Sankelo /kok
Arto Satonen /kok
Katja Taimela /sd
Tytti Tuppurainen /sd
vjäs. Teuvo Hakkarainen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio.